

Olaj a város alatt

Át kell-e tervezni a városépítést?

Fűrótorony áll a móravárosi stadion lelátóján. Még szerencse, hogy csak ott, ahol a tervezett és még a tarjáninál is szebbnek ígérkező jövődöbéli városrészen épült volna a stadionja. Hiszen Móravárosban éppen azért van több mint évtizede építési tilalom, hogy ne legyen sok szanalás, ha megvalósulnak a tervrajzok. Az utóbbiak, ha a feltételezések beigazolódnak, alighanem elvesztik aktualitásukat. A hír, hogy a város alatt valószínűleg olajmező van, váratlanul érte a szakembereket is. Az emberek többsége Algyőre gondolt, ha a Nagyalöldi Kutató és Feltáró Üzem került szóba, pedig jó néhány helyen vizsgálták még annak lehetőségét, hogy új olajlelőhelyekre bukkanjanak.

Az üzem közlése szerint a geofizikai mérések rendkívül gazdag lelőhelyre utalnak, olyanra, amely nemcsak Móraváros alatt fekszik, de amelynek határa egészen a Széchenyi térig terjed. Amennyiben a mérések igazat állítanak, a város elképzeléseit népgazdasági érdekek keresztezik. Ennek igazolásához viszont több kutatófúrás is szükséges, éppen akkor, amikor a rendezési tervnek megfelelően realizálódhattak volna a nyugati városrész felépítésének tervei. Attól kezdve, hogy a fűrótoronyt felállították, a város vezetőinek át kellett értékelniük a már kialakult koncepciót.

Elképzelhető az is, hogy a próbafúrások nem bizonyítják a mérések minden eredményét, illetve azt, hogy nem kifizetődő a készlet kitermelése. Akkor Móraváros, mint építési terület számításba vehető továbbra is ebben az ötéves tervben. Mivel azonban a fúrás megkezdésétől a kiértékelésig háromnegyed év is eltelt, szükség lesz olyan tartaléktérület kijelölésére, amely biztosítja a városépítés fo-

lyamatosságát. Ha viszont a próbafúrások igazolják a méréseket, akkor Szeged alatt olyan népgazdasági jelentőségű kincs van, amelynek kitermelése másfél évtizedre lehetetlenné teszi az építkezést. Móravárosban: ezt, mint építési területet nemcsak a negyedik-ötödik, de a hatodik ötéves tervben sem lehet számításba venni.

Ebből aztán több probléma származhat. Mindenekelőtt az, hogy más építési területeket kell felkutatni, olyan ideálisat, mint Móraváros volt, azonban város-szerre nem lehet föllelni. Ha gazdag olajmező van a város alatt, akkor annak következményeként a városnak — ahogy erről Takács János, a városi tanács elnökhelyettese informálta lapunkat — hozzávetőlegesen 10 millió forint tervén felüli költsége adódik. A városépítés eddigi tervei ugyanis arra épültek, hogy az érintett területen már elkészült a rókus-móravárosi főcsatorna, amelyet ebben az ötéves tervben csak a Kosuth Lajos sugárútig készített volna el az ALÉP. Ehelyett a főcsatornát a tervezett csúcspontig el kell készíteni, ha máshol építkeznek a város: a közműgaztatban ez hatvanmillió új kiadást jelent. A gondokat legfeljebb enyhíti: az előzetes tárgyalások alapján az ALÉP hajlamosnak mutatkozik arra, hogy tekintettel legyen a város új nehézségeire.

Az is megdörög a új koncepció valórváltását majd, hogy Móravárosban szanalás nélkül tudtak volna területeket biztosítani, míg a számba vehető bármely más városrészben sokat kell bontani: ez is 20-30 milliós többletet jelenthet. A város kiadásait növelheti az is, hogy, ha a Móravárosra érvényes építési tilalmat meghosszabbítják, újabb másfél évtizedre, könnyen megeshet, hogy egyes háztulajdonosok ingatlanuk kisajátítását követelik. Ha viszont a városi tanács felfoldja az építési tilalmat, akkor fel kell adni az eredeti tervet: azt, hogy a városnak ezen a részen valaha is többszintes, modern lakóterület alakuljon ki. Ugyanakkor az esetleg nem éppen kedvére való építkezésekhez a városnak kellene a közművesítést elvégeznie. Feltehető, hogy az előbbi a nehezebben járható, de rokonszenvesebb út, az, hogy Móravárosban mindaddig építési tilalom legyen, ameddig az esetleges kitermelés tart.

Ha a fúrás negatív eredményt hoz, akkor is 3 millió forintra tehető a veszteség, amely éri a várost, s az új építési területek előkészítését akkor is biztosítani kell, hogy mire a tarjánai építkezés ötödik-hatodik ütemében már szerel a házgyár, készen álljanak.

A városi tanács egyelőre mindkét alternatíva — van-e, nincs olaj — figyelembevételével méri fel a városépítésre legjobban számbavehető részeit. Végrehajtó bizottságának munkatervében helyet kapott az a napirend is, amelyen az olajipar szakemberei számolnak majd be a próbafúrások eredményeiről, hogy minél előbb végleges tervek szerint folyhasson tovább az utóbbi években koncepciózusan haladó városépítés.

A népgazdaság szempontjából rendkívül fontos lenne, ha beigazolódnának a méréseredményei, s reménykedni kell abban is, hogy akkor valamilyen módon kiegyenlítődne nyereség és előre nem látott városépítési költség. Azoknak, akik Szegedet szívesen ruházzák fel valamilyen állandó jelzővel, mindenképp nyereség az új földvezetés: lehet, hogy szó szerint az olaj városa lesz.

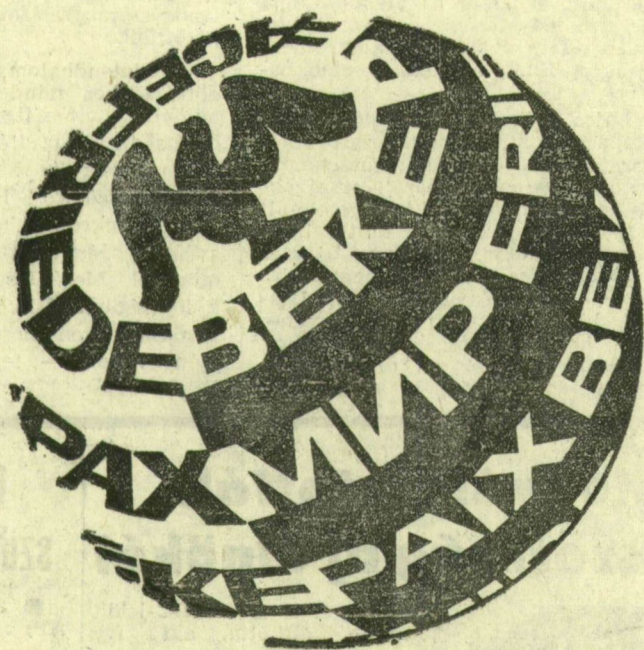
Ezt egy város lakóinak viselkedésében is könnyű tetten érni. Amikor Tarján épülni kezdett, nem volt ritka az, aki csak azért villamosozott ki, hogy lássa az új városrészt. S néhány évvel ezelőtt mennyivel nagyobb szenzáció volt, ha a Belvárosban új épületet emeltek, mint ma. Tavaly-tavalyelőtt jobban ismerték a városlakók a villamosközlekedést, mint a buszt, ma pedig már perfekt beszél mindenki „decentrumul”.

Talán ennek az egyre jobb, az élet üteméhez igazodó alkalmazkodási képességnek köszönhetjük, hogy az igények is alaposan megnöttek. Azokkal, amelyek a társadalom lehetőségeihez igazodnak, nincs is baj, sőt, ezek közül némelyekhez — elsősorban a lakásról van szó — éppen a társadalom igyekszik lehetőségeit fölemelni. Csúpan arról, amit egy-egy kacsálában forgó irodaházért ácsingózó vállalat éppúgy jelképez, mint az élet értelmét csak autóban, villában, színes televízióban összegző pénzzhajzás.

Mondják, nemcsak tíz-husz forintos díszeket lehet agatni a karácsonyfára, százötven forintokat is. Nemcsak könyvet, játékot, illatszert, s ki tudja még milyen apró kedvességet lehet a fenyőfa alá tenni, de tízezeret érő ékszereket, bundákat is. Am a fenyőillat, amely karácsonykor olyan utánozhatatlan hangulattal tölti meg a szobát — ettől nem változik. S a csillagszóró is ugyanúgy szírporkázik mindkét, vagy mindahány kétfajta fenyőfán.

Az a csöndes ragyogás a fontos, amely ilyenkor megbüvöltté tágítja a szemet. Az a nyugalom, amely összefogja az embereket a karácsonyfaköré, az a béke, amely jelzi, hogy hasznosan végigélt, békés esztendő karácsonyára gyűltak fel a gyertyák.

VERESS MIKLÓS

Karácsony és csillagszóró

Ahogy a gyerek növekszik, úgy lesz kisebb évről évre a karácsonyfa. Iratlan szabály ez a családokban. Úgy csökken a fa mérete, a ráaggatott csillogás, ahogy a legkisebbek értelme növekszik, ahogy egyre inkább tudatosul bennük, hogy a karácsonyfa csak jelkép: szimbóluma a család összetartó erejének. Ezért öröm díszítgetni, csillagszóróival ünnepek nagy tűzijátékát megidézni, ezért jó körébe telepedni, akkor is, ha a mennyezetig ér, akkor is, ha asztalkára állítva is, könnyen elérjük legfelső ágát.

Nem könnyű ehhez hozzászoknia az emberré cseperedőnek. Hiszen még a felnőtteknek sem ahhoz, hogy nem a gazdagság külső jelei a fontosak, nem az ünnepek zsákját szakadásig tömő felhalmozási láz végeredménye a boldogság, a belső és külső béke. S nem a parkettát elhalmozó ajándékcsoomagok forintban mérhető értéke határozza meg, hogy mennyit is ér egy-egy család karácsonya. A felnőttek is nehezen értik meg, hogy mindaz, amiért pultokhoz préselődve, izzadva futották végig az ünnep előtti napokat — nem cél. Csak eszköz ahhoz, hogy ünnep legyen az ünnep. Hogy nem a látványosság a fontos, hanem az: mennyivel lesz több általa az ember.

Jó látni, hogy egyre több, aki ünnepeken sem felejt el a hétköznapiakat. Örömmel figyeljük az ünnepi szavak csillagszóróit, de megkettőzöttek azokat, amelyek a leg-egyszerűbb formában számolnak be életünk várható ala-

kulásáról, vagy éppen arról, hogy mivel lett gazdagabb az ország, a város karácsonytól karácsonyig. Mert korunkhoz felnőtt értelemmel a karácsonyfát akkorának szerettük látni, amekkora valóban. Az emberek többsége — még ünnepi hangulatban is — különbséget tud tenni most már aközött, hogy mi a valódi ajándék, s melyiket csomagolták annak. Sokan mosolyogtak meg azt, hogy az építők karácsonyi ajándéknak szánták egy aluljáró átadását, s ugyanakkor meglehetősen ajándéknak minősítették egy szürke szavakba csomagolt rendeletet, amely jó néhány nyugdíjas ünnepét teszi fényesebbé idén.

Karácsonytól karácsonyig — az ember maga is meglepődik, hogy mennyi minden történt ebben az országban. Mennyi hétköznapi sodorta csöndes szenzáció, újrakonformált választási rendszernek határokon túl is érdeklődést keltő, izgalmas versengésekkel teljes vizsgálja, átalakult közigazgatásunk mechanizmusának egyre biztosabb mozgása — mindez néhány hónap alatt olyan természetességgel vált életünk részévé, mintha mindig így lett volna. S közben észrevétlenül megváltoztatta az embereket: ahogy valaha mindenki az irodalomhoz, festészethez, filmhez értett, egy év alatt több millióra nőtt Magyarországon a belpolitikusok száma. Azoké, akik úgy beszélnek vállalati önállóságról, beruházásokról, településpolitikáról, mintha máris zsebükben hordanák azt a bizonyos marsallbotot.

Bebizonyosodott, hogy a gazdasági élet reformja nemcsak magát a gazdasági életet mozgatta meg, hanem nagyon is észrevehetően az embereket: hozzászoktatott mindenkit a változásokhoz, arra készítetett mindnyájunkat, hogy nagyon figyeljünk mindarra, ami életünkre közvetlenül vagy közvetve is hat. Az év bestsellere ezért joggal lett az a könyvecske, amely a lakásszabályokkal foglalkozó paragrafusokat gyűjtötte egybe.